

Overige bijlagen

bij het verdiepingsprogramma
Geloofsleven ontdekken:
geloven eigen maken

Bij Kompas 1: Werkblad: Bijbelverhaal over Filippus en de Ethiopiër

Bij Kompas 2: Werkblad: Tekst uit de brief van Diognetus

Bij Reisgids: Tekst van de reisgidsvideo

Bij Reisgids 1: Voorbeeldmatrix voor het bedenken van aanpak en aanbod

Bij Reisgids 2: Vier lessen voor het proces van 'geloven eigen maken'

Bij Route: Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Werkblad: Bijbelverhaal over Filippus en de Ethiopiër

Verteller

Een engel van de Heer zei tegen Filippus: 'Ga tegen de middag naar de verlaten weg van Jeruzalem naar Gaza.' Filippus deed wat hem gezegd werd en ging naar die weg toe.

Net op dat moment was daar een Ethiopiër, een eunuch, een hoge ambtenaar van de kandake, de koningin van Ethiopië, die belast was met het beheer van haar schatkist. Hij was in Jeruzalem geweest om daar God te aanbidden en zat nu op de terugweg in zijn reiswagen de profeet Jesaja te lezen. De Geest zei tegen Filippus: 'Ga naar die man daar in de wagen.' Filippus haastte zich naar hem toe en hoorde hem de profeet Jesaja lezen, waarop hij vroeg:

Filippus

Begrijpt u ook wat u leest?

Ethiopiër

Hoe zou dat kunnen als niemand mij uitleg geeft? Stap in en kom bij me zitten.

Verteller

Dit was het schriftgedeelte dat hij las:

*'Als een schaap werd Hij naar de slacht geleid;
als een lam dat stil is bij zijn scheerder
deed Hij zijn mond niet open.
Hij werd vernederd en Hem werd geen recht gedaan,
wie zal van zijn nakomelingen verhalen?
Want op aarde leeft Hij niet meer.'*

Ethiopiër

Kunt u me zeggen over wie de profeet het heeft? Over zichzelf of over een ander?

Verteller

Daarop begon Filippus met hem te spreken over het evangelie van Jezus, waarbij hij de gelezen schrifttekst als uitgangspunt nam.

Onderweg kwamen ze bij een plaats waar water was.

Ethiopiër

Kijk, water! Waarom zou ik niet gedoopt kunnen worden? Stop de wagen!

Filippus

Beiden liepen we het water in, waarna ik hem doopte. Toen we uit het water kwamen, greep de Geest van de Heer mij en nam me mee.

Ethiopiër

Ik zag hem niet meer, maar vervolgde mijn weg vol vreugde.

Op basis van de bijbeltekst, Handelingen 8:26-39, NBV21

Werkblad: Tekst uit de brief van Diognetus

Kenmerken van het alledaagse geloofsleven in de vroege kerk

De christenen onderscheiden zich niet van andere mensen door taal, vaderland of kledij. Zij wonen immers nergens in eigen steden, gebruiken geen afwijkend dialect en leven geen uitzonderlijk leven. Hun leer is niet uitgevonden door de vindingrijkheid of het overleg van mensen die zich met nutteloze problemen bezighouden en zij zijn niet, zoals sommigen, de verdedigers van een menselijke leer. Zij wonen in steden van Grieken en barbaren, zoals aan ieder het lot beschoren was, en zij leven volgens de zeden van het land, wat betreft kledij, voeding en andere levensomstandigheden, en geven zo blijk van een verwonderlijk en naar aller mening paradoxaal burgerschap:

- Ze wonen in hun eigen vaderland, maar als vreemdeling.
- Ze kwijten zich van hun burgerplichten en verdragen als vreemdeling alles.
- Elk vreemd land is hun vaderland en elk vaderland is een vreemd land.
- Ze trouwen als ieder ander maar leggen hun kinderen niet te vondeling.
- Ze delen hun tafel maar niet hun bed.
- Ze leven in het vlees maar niet naar het vlees.
- Ze wonen op aarde maar zijn thuis in de hemel.
- Ze gehoorzamen de heersende wetten maar overtreffen ze in hun eigen leven.
- Ze hebben iedereen lief en worden door iedereen vervolgd.
- Ze worden miskend en veroordeeld; ze worden gedood en ten leven gewekt.
- Ze zijn arm als bedelaars maar maken velen rijk.
- Ze hebben aan alles gebrek maar leven in overvloed.
- Ze worden veracht maar worden verheerlijkt door de verachting.
- Ze worden belasterd maar worden gerechtvaardigd door de laster.
- Ze worden bespot en ze zegenen. Ze worden beledigd en bewijzen eer aan hen die hen beledigen.
- Hoewel ze goetdoen, worden ze gestraft als misdadigers.
- Zij die hen haten kunnen geen reden opgeven voor hun haat.

De ziel van de wereld

In één woord, wat de ziel is voor het lichaam, dat zijn de christenen in de wereld. De ziel is verspreid over alle delen van het lichaam en de christenen over alle steden van de wereld. De ziel verblijft in het lichaam, maar is niet van het lichaam. Christenen zijn in de wereld maar niet van de wereld.

Anoniem, Brief aan Diognetus, ca. 150 na Christus

Tekst van de reisgidsvideo

Introductie

Proefplekken willen mensen laten proeven van een christelijk geloofsleven. Dit kan ertoe leiden dat deze mensen zelf ook als christen willen gaan leven, of dat ze die optie serieus willen onderzoeken. In de vorige video van deze module had ik het over een proeflidmaatschap bij de sportclub. Je zou kunnen zeggen dat het nu gaat over de stap van proeflid naar echt lid worden. **Ik ga het hebben over het begeleiden van mensen die zich geloven eigen willen maken.** Hoe kun je hen helpen te ontdekken wat geloven precies inhoudt? En hoe help je hen om een leven met God en met andere christenen vorm te geven? Welkom bij de derde video in de module 'Geloofsleven ontdekken'.

Van geloven 'proeven' naar geloven 'eigen maken'

Stel, je bent bij een sportclub aan het sporten geslagen. Daarmee heb je de smaak te pakken gekregen. Je hebt ontdekt dat deze sport helemaal jouw ding is. Maar je bent nog een beetje onzeker. Je weet nog niet goed wat er allemaal bij komt kijken als je écht instapt. Dat wil je nu serieus gaan onderzoeken. Daarna wil je misschien wel lid worden. De sportclub helpt je graag bij je zoektocht. Er zijn trainingsschema's waar je uit kunt kiezen. Er wordt meer uitleg gegeven. Je kunt meedoen met teams die meer ervaring hebben. En er is persoonlijke begeleiding. Zo kan het ook ongeveer gaan bij een proefplek. Daarom is het goed om te bedenken hoe je mensen kunt helpen die zich 'geloven' eigen willen maken.

Hiervoor kun je gebruikmaken van bestaande materialen en beproefde methodes. Je hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden. Er is hiervoor al veel bedacht en ontwikkeld. Maar denk goed na over de vraag wat wel of niet aansluit bij de mensen in jouw omgeving! Wat helpt hen op dit moment en in hun situatie een stapje verder?

De schrijver Randy Newman heeft geluisterd naar heel veel verhalen van mensen die zijn gaan geloven. Daaruit heeft hij vier lessen getrokken, die ik graag met je deel:

1. Het gaat meestal geleidelijk. Mensen hebben veel tijd en ruimte nodig.
2. Het gebeurt in gemeenschap. Geloofsleven moet bij anderen gezien en samen met hen geproefd kunnen worden.
3. Het is een gevarieerd gebeuren. Hoe geloof zich ontwikkelt, hangt sterk af van iemands levensverhaal en leefwereld.
4. Er speelt een bovennatuurlijke dimensie mee. God geeft zelf geloof aan mensen.

Houd hier dus rekening mee als je een aanpak en aanbod bedenkt voor mensen die zich bij jouw proefplek geloven eigen willen maken.

Intermezzo

Even een vraagje tussendoor: We hebben het nu over de vraag hoe je mensen verder kunt helpen. Maar **wat was voor de meeste gelovigen achteraf de aanleiding om een geloofsreis te beginnen?**

Je krijgt 30 seconden de tijd om hierover na te denken, alleen of samen met iemand anders. Het antwoord volgt aan het einde van de video. Succes!

Geloofsinhoud, geloofspraktijken en geloofsgemeenschap ontdekken

Tot nu toe ging het over mensen begeleiden op hún geloofsreis. Het accent lag op de weg die zij zélf gaan. Maar **je kunt niet alleen maar meebewegen**. Als 'geloofsreis-organisatie' is het ook jullie verantwoordelijkheid dat mensen iets kunnen ontdekken van wat in elke 'geloofs-ontdekkingsreis' moet zitten.

Als je in Afrika op safari gaat, dan moet je de 'big five' te zien krijgen. Dat zijn: luipaard, leeuw, olifant, neushoorn en buffel. Stel dat niemand je dit vooraf vertelt en je daar pas achter komt als je alweer thuis bent. Doordat niemand je heeft geïnformeerd, blijkt achteraf dat je safari niet compleet was. Dan ben je niet blij, toch? Je gaat misschien wel een klacht indienen bij je reisorganisatie. Je zet in ieder geval geen positieve review op hun website. **Zo moet je bij een 'geloofs-safari' de 'big three' te zien krijgen.** Dat zijn:

1. Geloofsinhoud
2. Geloofspraktijken
3. Geloofsgemeenschap

Hoe je hier precies vorm en inhoud aan geeft, wordt mede bepaald door jullie eigen geloofsvisie.

Wat betekent volgens jullie bijvoorbeeld een woord als 'redding'? En hoe verhouden geloofsinhoud, geloofspraktijken en geloofsgemeenschap zich volgens jullie tot elkaar? Om hierin samen keuzes te kunnen maken, heb je een gedeeld geloof nodig in het team. In het basisprogramma van deze module ging het daarover. **Maar het helpt ook om naar de christelijk traditie te kijken.**

Dan gaat het bij '**geloofsinhoud**' in ieder geval over God als Schepper van hemel en aarde. En over zijn Geest, die de schepping onderhoudt en vernieuwt. En over Jezus in wie God mens werd. Hij liet zien hoe het leven door God bedoeld is. Centraal in zijn leven stonden het lijden en sterven én de opstanding. En daarmee kom je bij de kern van het christelijk geloof. Wat is de betekenis daarvan voor het leven nu én voor de toekomst? Voor ieder persoonlijk én voor de hele wereld?

Bij '**geloofspraktijken**' gaat het over dingen als dienen, bidden en bezig zijn met de Bijbel. In feite gaat het over alles waarmee mensen hun 'geloof leven', in relatie tot zichzelf, tot God en tot de omgeving. Centrale geloofspraktijken zijn doop en avondmaal. Die vragen om bijzondere aandacht. En dan kom je als vanzelf ook uit bij ...

... '**Geloofsgemeenschap**'. Dat is je geloofsleven delen met andere gelovigen. Samen vormgeven aan geloofspraktijken. En aan het alledaagse leven. Je probeert in alle opzichten samen te leven zoals God het bedoeld heeft. Hierbij staat onderlinge liefde vanuit een gedeeld geloof centraal.

De meeste proefplekken gebruiken hiervoor een combinatie van eigen materialen en beproefde methodes. **Ik zei al dat de keuzes voor een aanpak en aanbod mede afhangen van jullie eigen geloofsvisie. Maar net zo belangrijk is dat jullie keuzes aansluiten bij de taal, de belevingswereld, de geloofsreis en het reistempo van de mensen met wie je optrekt.** Denk hierbij niet alleen aan materialen en groepswerk. Koppel mensen bijvoorbeeld ook aan een mentor of maatje. Een ervaren reisgenoot die persoonlijk met hen meereist. Aan wie onderweg vragen gesteld kunnen worden. En met wie bepaalde geloofspraktijken geoefend kunnen worden.

Afronding

Dit brengt me terug bij mijn vraag wat voor veel gelovigen de aanleiding was om op geloofsreis te gaan. **In de meeste gevallen gaf goed contact met een christen hiervoor de doorslag.** Daarom is zo het belangrijk om ook bij het vervolg van de geloofsreis mogelijkheden voor persoonlijk contact te bieden.

Verder is het dus nodig om methodisch na te denken over een aanpak en aanbod waarmee mensen zich geloven eigen kunnen maken. Houd hierbij rekening met wat bij jullie past als het gaat om geloofsinhoud, geloofspraktijken en geloofsgemeenschap. En met wat goed aansluit bij de geloofs-safari van mensen met wie je samen optrekt.

Met een werkvorm naar keuze mag je nu verder gaan nadenken over de aanpak en het aanbod voor 'geloven eigen maken' bij jullie proefplek. Succes!

Voorbeeldmatrix voor het bedenken van aanpak en aanbod

	Aanpak Wat willen we mensen aanreiken in hun proces van geloven verkennen naar eigen maken?	Aanbod* Welke bestaande methodieken, materialen en activiteiten willen we hiervoor gebruiken of ontwikkelen?	Passend In hoeverre past wat we (in gedachten) hebben qua aanpak en aanbod bij wie we zelf zijn?	Aansluiten In hoeverre is wat we qua aanpak en aanbod (in gedachten) hebben aansluitend bij onze omgeving?
--	---	--	--	--

Geloofsinhoud			<i>goed, matig of slecht</i>	<i>goed, matig of slecht</i>
----------------------	--	--	------------------------------	------------------------------

Geloofspraktijken			<i>goed, matig of slecht</i>	<i>goed, matig of slecht</i>
--------------------------	--	--	------------------------------	------------------------------

Geloofs-gemeenschap			<i>goed, matig of slecht</i>	<i>goed, matig of slecht</i>
----------------------------	--	--	------------------------------	------------------------------

* Er wordt gewerkt aan een actueel overzicht van beschikbare methodieken en materialen. Houd hiervoor de [themapagina over 'geloofsleven ontdekken'](#) in de gaten.

Werkblad: Vier lessen voor het proces van 'geloven eigen maken'

Unlikely Converts

Randy Newman

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar de manier waarop mensen gaan geloven.¹ De schrijver Randy Newman doet dit op een toegankelijke manier. Hij heeft geluisterd naar heel veel verhalen van mensen die zijn gaan geloven en heeft deze onderzocht op overeenkomsten. Daaruit heeft hij vier lessen getrokken:

1. Het gaat meestal geleidelijk

Hoewel er uitzonderingen zijn, hebben de meeste mensen veel tijd en ruimte nodig om te gaan geloven. Het is eerder een aaneenschakeling van momenten. Zelfs als mensen op het oog plotseling gaan geloven, is het vaak het resultaat van een route richting het moment dat voor ons zichtbaar is. Voor Newman is dit een belangrijk argument om ons bezig te houden met pre-evangelisatie: het werk dat nodig is om het ontvangen van geloof als goed nieuws mogelijk te maken. Dit moet geduld maar ook ontspanning geven. Dat ene gesprek dat je voert is onderdeel van een lang proces en is niet zo allesbepalend als je denkt. Daarnaast blijkt dat nieuwe gelovigen vaak nauwelijks woorden geven aan het proces dat in henzelf gaande is. Het betekent dat we helemaal niet zo goed kunnen herkennen wat er bij iemand speelt en dat we daar ook niet op gericht moeten zijn. Gastvrijheid, persoonlijke interesse en erop gericht zijn iemand te helpen zijn veel belangrijker.

2. Het gebeurt in gemeenschap

Wanneer mensen doorgaans gaan geloven via een langdurig proces, volgt daar vanzelfsprekend ook uit dat er meerdere mensen bij betrokken zijn. Geloven is veel meer dan alleen nadenken over wat wel of niet aannemelijk is. De ontmoetingen met mensen en warme, vriendelijke woorden en gebed spelen een belangrijke rol. Hoe geloven werkt in de levens van mensen in een geloofsgemeenschap is daarin heel belangrijk. Hoe gaan mensen om met mooie en moeilijke momenten? Hoe speelt geloof een rol in de omgang met elkaar en als er momenten van verdriet zijn? Het geloofsleven moet bij anderen gezien en samen geproefd kunnen worden.

3. Het is een gevarieerd gebeuren

Hoewel het logisch is dat de manier waarop mensen gaan geloven heel gevarieerd is, hebben we vaak de neiging om hier te weinig rekening mee te houden. Hoe geloof zich ontwikkelt, hangt af van iemands levensverhaal en leefwereld. Wat wij als mensen in ons leven meemaken beïnvloedt de manier waarop we denken, voelen en leven. Het betekent dat we allemaal verschillend reageren op de inhoud van het christelijk geloof of verhalen in de Bijbel. Zo kan het ene verhaal heel aansprekend zijn en een ander verhaal juist een blokkade opwerpen. Waarom is dit zo belangrijk om te weten? Omdat het goed mogelijk is dat nieuwe gelovigen de elementen die ons raken of aanspreken anders beleven. Ook hier is het geven van ruimte belangrijk. En het betekent dat we de verschillende invalshoeken en gezichten van het evangelie een plek moeten geven in de manier waarop we over het leven, God en geloven spreken.

1. Randy Newman, *Unlikely converts: Improbable Stories of Faith and what They Teach Us About Evangelism* (2019), Piet Schelling, *Tegen de stroom in: Waarom mensen toetreden tot de kerk* (1996), Bryan Stone, *Finding Faith Today* (2018) en Don Everts, Doug Schaupp, *I Once was Lost: What Postmodern Sceptics Taught Us About Their Path to Jesus* (2008). Verder besteedt Stefan Paas in *De werkers van het laatste uur: De inwijding van nieuwkomers in het christelijk geloof en in de christelijke gemeente* (2003), pag. 53-65 aandacht aan de vraag hoe mensen tot geloof komen.

4. En er speelt een bovennatuurlijke dimensie in mee

In de gesprekken die Newman voerde met mensen was één ding duidelijk: in het heel geleidelijke proces dat mensen doorliepen, ervoeren zij dat God een doorslaggevende rol speelde. God geeft zelf geloof aan mensen. Dit is geen vrome verplichte afsluiting van Newman. In de verhalen die hij hoorde valt steeds het onverwachte en het gewone op. In het geleidelijk proces van ontmoetingen, gesprekken, samenkomsten en gebeden valt op dat gewone momenten doorslaggevend blijken. De interesse die iemand had, het juiste woord op het goede moment, de arm om de schouder wanneer het nodig was, bleken steeds onderdeel van het geloofsverhaal. Maar er waren ook veel onverwachte momenten wanneer mensen alleen waren en er een gedachte inviel of waar ze iets zagen waardoor het opeens voor hen op de juiste plek viel. Het geeft hoop en ontspanning wanneer we ons dit steeds weer realiseren.

Er valt vanzelfsprekend veel meer te zeggen over de manier waarop mensen doorgaans gaan geloven. De vier lessen van Newman helpen ons hopelijk om in alles wat wij doen, binnen en rond onze proefplekken, mensen de tijd en ruimte te geven. Het vraagt een houding waarin we respect hebben voor en geduld hebben met het proces dat een ieder gaat. Maar tegelijk mogen we ook met onbevangenheid, vertrouwen en geloof met mensen optrekken.

Afsluitend een opmerking over 'luisteren'. Uiteindelijk komen de lessen van Newman voort uit het luisteren naar mensen. Het onderstreept het belang van het delen van verhalen van mensen die geloven ontdekken. Zoals Newman zelf ook zegt: *"Ik ben ervan overtuigd dat het horen van de verhalen van mensen ons helpt om het evangelie vruchtbaar te delen."*

Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Klik [hier](#) voor een printbare download van de onderstaande tool.
Of teken de tool zelf na op een groot vel papier.

Vervolgroute voor onze proefplek

Thema: _____ Datum routebepaling: _____

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we nodig?	Welke concrete stappen gaan we zetten?	Wie is verantwoordelijk?	Wat zijn belangrijke aandachtspunten?

